

Sygn. akt III AUa 2044/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 stycznia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Maria Małek-Bujak (spr.)
Sędziowie	SSA Jolanta Pietrzak SSA Marek Żurecki
Protokolant	Sebastian Adamczyk

po rozpoznaniu w dniu 10 stycznia 2018 r. w Katowicach

sprawy z odwołania S. M. (S. M.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

o prawo do renty rodzinnej

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w C.

z dnia 1 września 2017 r. sygn. akt IV U 850/17

oddala apelację.

/-/ SSA J.Pietrzak /-/ SSA M.Małek-Bujak /-/ SSA M.Żurecki

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt: III AUa 2044/17

UZASADNIENIE

Decyzją z 8 maja 2017r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił ubezpieczonemu S. M. prawa do renty rodzinnej

po ukończeniu 25 lat życia. W uzasadnieniu organ rentowy powołał się na art. 68 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS. Wskazywał, iż ubezpieczony osiągnął

25 lat życia posiadając status studenta piątego roku trwających programowo 5,5 roku studiów stacjonarnych jednolitych magisterskich Uniwersytetu Przyrodniczego w L..

Decyzją z 15 maja 2017r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. od 1 maja 2017r. wstrzymał ubezpieczonemu S. M. wypłatę renty rodzinnej z powodu ukończenia przez niego 25 lat życia.

Odwołanie od powyższych decyzji wniósł ubezpieczony podnosząc, że decyzje nie uwzględniają specyfiki studiów w wymiarze 5,5-letnim (11 semestrów), w przypadku których nauka na 10 semestrze jest faktycznie ostatnim rokiem studiowania. W rezultacie pozostaje bez żadnego dochodu; specyfika oraz wymagające studia na kierunku weterynaria uniemożliwiają znalezienie pracy, a okres wakacji to dla niego czas bezpłatnych obowiązkowych praktyk klinicznych oraz w inspekcji weterynaryjnej.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Wyrokiem z 1 września 2017r. sygn. akt IV U 850/17 Sąd Okręgowy w C. zmienił zaskarżone decyzje i przyznał ubezpieczonemu prawo do renty rodzinnej od 1 maja 2017r. do 31 marca 2018r.

Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczony, ur. (...), w okresie od 28 kwietnia 2007r. do 30 kwietnia 2017r. był uprawniony do renty rodzinnej po zmarłym ojcu. Ubezpieczony świadczenie to pobierał po ukończeniu 16 roku życia w związku z kontynuacją nauki w gimnazjum, liceum ogólnokształcącym, a następnie podjęciem studiów stacjonarnych I stopnia na Akademii im. (...) w C. na kierunku chemia. Od 1 października 2012r. ubezpieczony podjął naukę na trwających programowo 5,5 roku studiach stacjonarnych jednolitych magisterskich na Uniwersytecie Przyrodniczym w L. na kierunku weterynaryjnym; planowany termin ukończenia studiów przypada na 31 marca 2018r. Na dzień ukończenia 25 roku życia ubezpieczony był studentem 10 semestru studiów z 11 semestrów przewidzianych programem.

W dniu 13 kwietnia 2017r. odwołujący zgłosił wniosek o przedłużenie renty rodzinnej do 31 marca 2018r., tj. do czasu ukończenia studiów. W rozpoznaniu powyższego wniosku organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję z 8 maja 2017r., a następnie decyzją z 15 maja 2017r. wydaną z urzędu wstrzymał wypłatę świadczenia.

W oparciu o dokonane ustalenia Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd powołał art. 68 ust. 2 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz.U. z 2017r., poz. 1383), w myśl którego jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia, będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów.

Na mocy art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z 27 lipca 2005r. o szkolnictwie wyższym (Dz.U. z 2016r., poz. 1842 ze zm.) przez studia - wyższe należy rozumieć studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, prowadzone przez uczelnię uprawnioną do ich prowadzenia.

Zgodnie z art. 166 ust. 5 tej ustawy jednolite studia magisterskie trwają od dziewięciu do dwunastu semestrów.

Na podstawie załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 29 września 2011r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów weterynarii i architektury (Dz. U. z 2011r., nr 207, poz. 1233) jednolite studia magisterskie na kierunku studiów weterynaria trwają nie krócej niż 11 semestrów.

Zgodnie z ugruntowanym w doktrynie i orzecznictwie poglądem, całokształt przepisów prawnych, regulujących prawo do renty rodzinnej dla dzieci wskazuje, że zasadniczym celem tego świadczenia jest dostarczanie środków utrzymania tym dzieciom pracownika, które w związku z kształceniem się w szkole nie wykonują pracy stanowiącej źródło utrzymania. Renta rodzinna powinna, w pewnym sensie, rekompensować dochód utracony wskutek śmierci osoby bliskiej, na utrzymaniu której byłby uprawniony do końca studiów. Renta rodzinna ma także na celu umożliwienie ukończenia edukacji w rozsądnym wieku.

W orzecznictwie wskazuje się, że sformułowanie „będąc na ostatnim roku studiów” odnosi się do faktycznego ostatniego roku pobierania nauki w szkole, czy na uczelni, a nie odnosi się ono do roku akademickiego od października do czerwca. Wyjaśnia się przy tym, iż przepis art. 68 ust. 2 powołanej ustawy skonstruowany został w okresie, kiedy formy edukacji w szkolnictwie wyższym opierały się na jednym schemacie roku akademickiego, który zaczynał się w jesieni, a kończył na początku lata następnego roku. Ustawodawca nie wskazał jednak, że chodzi o rok akademicki, natomiast rozumienie takie wywodzi się z przypadków objętych orzecznictwem, w tym Sądu Najwyższego, ale dotyczącym typowego, standardowego okresu rozpoczęcia, trwania i zakończenia roku akademickiego. Jednakże, na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat, ewolucja systemu edukacji szkolnictwa wyższego spowodowała zmiany organizacyjne form nauki, poprzez odejście od jednolitych studiów magisterskich w kierunku studiów zakończonych dyplomem licencjata oraz w kierunku odrębnych magisterskich studiów uzupełniających, zakończonych obroną pracy magisterskiej i dyplomem magistra. Takie zmiany organizacyjne spowodowały, że nie zawsze rok akademicki zaczynał się lub kończył zgodnie z dotychczasowym schematem, co było szczególnie widoczne przy nieparzystej ilości semestrów na danym kierunku lub też przesunięciu okresu studiów o pół roku.

W tej sytuacji, wnioskowanie polegające na sztywnym trzymaniu się ram roku akademickiego i to pomimo, że ustawa nie wskazuje na rok akademicki, jako punkt wyjścia do dokonania oceny, prowadziłoby do nieuzasadnionej i pozbawionej racjonalnych podstaw dyskryminacji studentów niektórych kierunków tylko dlatego, że przypadkiem rozpoczęli, bądź zakończyli studiowanie niezgodnie z dotychczasowym schematem, podczas gdy pozostali studenci, zaczynający rok akademicki w październiku i kończący taki rok latem lub wczesną jesienią, nadal posiadaliby prawo do renty rodzinnej (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 13 listopada 2013r., sygn. III AUa 296/13, LEX nr 1409112; wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 9 lipca 2014r., sygn. III AUa 185/14, LEX nr 14891530; wyrok Apelacyjny w Katowicach z 9 czerwca 2015r., sygn. III AUa 1269/14, dotychczas niepublikowany).

Tym samym w przypadku jedenastosemestralnego toku studiów ubezpieczony był studentem ostatniego roku studiów, bowiem w dacie osiągnięcia 25 roku życia do ukończenia studiów wyższych pozostały mu niespełna dwa semestry. Innymi słowy o ile w związku

z przyjętą przez uczelnię organizacją roku akademickiego ubezpieczony był wówczas na piątym roku studiów, to był to jednocześnie jego ostatni rok studiów, gdyż uczył się już wówczas w ramach dziesiątego semestru z jedenastu przewidzianych programem studiów.

W tej sytuacji pozbawienie wnioskodawcy prawa do renty rodzinnej mogłoby prowadzić w istocie do zmarnotrawienia dotychczas wypłaconych środków finansowych, z uwagi na prawdopodobne zaniechanie pobierania nauki, ze względu na konieczność podjęcia przez niego stałej pracy zarobkowej.

Pozbawienie ubezpieczonego renty rodzinnej w opisanym stanie faktycznym byłoby działaniem przeciwko celowi ustawy, interesowi społecznemu oraz zasadom solidarności społecznej.

W tym stanie rzeczy, zdaniem Sądu Okręgowego należało zmienić zaskarżone decyzje i przyznać ubezpieczonemu prawo do renty rodzinnej na okres od 1 maja 2017r.

do 31 marca 2018r. tj. do planowanego terminu ukończenia nauki.

Apelację od wyroku wniósł organ rentowy.

Zaskarżając w całości wyrok Sądu I instancji apelujący zarzucił temu wyrokowi naruszenie przepisów prawa materialnego przez ich błędną wykładnię, a to art. 68 ust. 2 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS i przyznanie ubezpieczonemu prawa do renty rodzinnej, pomimo braku podstaw do uznania, że odwołujący ukończył 25 lat, będąc na ostatnim roku studiów, uzyskując prawo do przedłużenia pobierania renty rodzinnej.

W oparciu o podniesione zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Organ rentowy podniósł że w aktach ZUS znajduje się zaświadczenie z 10 kwietnia 2017r., wystawione przez Uniwersytet Przyrodniczy w L. Wydział Medycyny Weterynaryjnej stwierdzające, że ubezpieczony, w dacie wydania zaświadczenia, był studentem 5 roku, 10 semestru studiów stacjonarnych kierunku Weterynaria, w roku akademickim 2016/2017 i w zaświadczeniu podano, że studia trwają 5 i pół roku .

W ocenie apelującego naruszenie wykładni przepisu art. 68 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS polega na tym, że sformułowanie „będąc na ostatnim roku studiów” odnosi się do faktycznego ostatniego roku pobierania nauki na uczelni, a żaden przepis prawa nie definiuje w języku prawa pojęcia ostatni rok studiów. Stąd należy sięgnąć do przepisów wewnętrznych regulujących tok nauczania w szkole wyższej.

Zaświadczenie uczelni złożone w niniejszej sprawie przesądza, że ubezpieczony był studentem studiów odbywających się w trybie semestralnym, rocznym (w rozumieniu roku akademickiego), które trwały 5 i pół roku.

Z tego dokumentu wynika zatem niezbicie, że 5 rok studiów nie był ostatnim rokiem nauki; ostatni rok obejmował bowiem jeden semestr (jedenasty), który w dacie osiągnięcia przez ubezpieczonego 25 lat w dniu 1 kwietnia 2017 roku, nie był jeszcze w toku.

Ubezpieczony wniósł o oddalenie apelacji organu rentowego jako bezzasadnej, podzielając stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego jest bezzasadna.

Przede wszystkim podkreślenia wymaga, że zgodnie z art. 387 § 2¹ k.p.c. jeżeli sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego ani nie zmienił ustaleń faktycznych sądu pierwszej instancji, a w apelacji nie zgłoszono zarzutów dotyczących tych ustaleń, uzasadnienie wyroku może zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Sąd drugiej instancji nie przeprowadził zatem postępowania dowodowego ani nie zmienił ustaleń faktycznych sądu pierwszej instancji z uwagi na brak podstaw ku temu, dokonując jedynie oceny stanu faktycznego ustalonego przed Sądem I instancji oraz prawidłowości subsumpcji, albowiem apelujący nie kwestionował ustaleń.

Stąd kwestią sporną była jedynie ocena zgromadzonego i niekwestionowanego przez organ rentowy materiału dowodowego oraz kontrola zastosowanej wykładni.

W tym zakresie Sąd Apelacyjny w całości podzielił ustalenia oraz stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, a to wobec trafności ustaleń oraz oceny dokonanych przez Sąd I instancji, zawartych w obszernym i precyzyjnym pisemnym uzasadnieniu.

Przedstawione przez apelujący organ rentowy argumenty nie wnoszą do sprawy żadnych nowych okoliczności faktycznych ani prawnych, mogących stanowić podstawę zmiany zaskarżonego orzeczenia, a stanowią wyłącznie polemikę z dokonaną przez Sąd I instancji w ramach swobodnej oceny dowodów interpretacją przepisów ustawy.

Podkreślić należy, że zawarte w art. 68 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS sformułowanie „będąc na ostatnim roku studiów” odnosi się do faktycznego ostatniego roku pobierania nauki w szkole, czy na uczelni, a nie odnosi się ono do roku akademickiego od października do czerwca, albowiem po pierwsze nie można dokonywać wykładni przepisu rangi ustawowej zapisami regulaminu uczelni, nieodnoszącego się do celów rentowych, zwłaszcza w przypadku, kiedy z regulaminu takiego wynikałoby znaczenie przeciwne do zapisu ustawowego, a po drugie, gdyby ustawodawca zamierzał ustalić ramy roku akademickiego dla celów przyznawania uprawnień do renty dokonałby stosownego zapisu w ustawie.

Wbrew stanowisku organu rentowego sformułowanie „na ostatnim roku studiów” jest sformulowaniem jasnym, niewymagającym jakiegokolwiek tłumaczenia, tak samo jak sformułowanie „w ostatnim roku życia”, czy „w ostatnim roku obowiązywania umowy”.

Są to sformułowania kolokwialne, wskazujące, że należy za punkt wyjścia do obliczenia roku przyjąć pewną datę końcową, od której wstecz oblicza się rok, niepokrywający się z rokiem kalendarzowym czy akademickim. Wszelka inna argumentacja w tym zakresie, wywodząca, że w każdym z tych przypadków chodzi o rok kalendarzowy czy rok akademicki, musi ulec jako niepoddająca się logicznej weryfikacji.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny, na mocy art. 385 k.p.c. orzekł o oddaleniu apelacji jako bezzasadnej.

/-/ SSA J.Pietrzak /-/ SSA M.Małek-Bujak /-/ SSA M.Żurecki

Sędzia Przewodniczący Sędzia

ek